

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС

Олег БАУЛІН

викладач відділу підготовки прокурорів
з нагляду за додержанням законів органами,
які проводять оперативно-розшукову діяльність,
дідання та досудове слідство
Національної академії прокуратури України,
кандидат юридичних наук, доцент
baulin_ov@ukr.net

УДК 343.14

ПОНЯТТЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Поняття доказів належить до фундаментальних правових категорій, з якими генетично пов'язана вся історія кримінального судочинства з моменту його зародження і до сьогодні, оскільки давно відомо, що за своєю природою кримінальний суд як певна розумова операція є неможливим без доказів [1, с. 29–30]. Це поняття визначає повноваження і зміст діяльності слідчих, прокурорів, суддів та інших учасників кримінального провадження, від яких залежить реалізація кримінально-правової політики держави, виконання завдань кримінального провадження та забезпечення впровадження міжнародних стандартів кримінальної юстиції в Україні. Воно закріплено у ч. 4 ст. 62, п. 3 ч. 2 ст. 129 Конституції України [2], у ст.ст. 962, 358, 368-2, 372, 383, 384 Кримінального кодексу України [3]. Про докази йдеться у ст. 15 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання [4], у ст.ст. 3, 17 Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах [5] та в інших важливих міжнародних документах.

Згідно з ч. 1 ст. 84 Кримінального процесуального кодексу України (КПК України) доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню [6].

Не зважаючи на наявність такого офіційного затвердженого у законі визначення по-

няття доказів і певне відокремлення законодавцем від доказів їх процесуальних джерел, якими є показання, речові докази, документи і висновки експертів (ч. 2 ст. 84 КПК України), щодо розуміння поняття доказів немає єдності процесуалістів, а відтак воно по-різному тлумачиться в слідчій та судовій практиці. Наслідком цього є поширені помилки, яких припускаються слідчі, прокурори і судді, коли в основу обґрунтування своїх процесуальних рішень замість доказів покладають те, що у кримінальному судочинстві доказом взагалі не може вважатися.

Теоретичним проблемам визначення поняття доказів у кримінальному процесі присвячено чимало праць науковців, їх досліджували В.П. Гмирко [7], Ю.М. Грошевий [8], Л.М. Лобойко [9], А.О. Ляш [10], М.М. Михеєнко [11], М.А. Погорєцький [12], С.М. Стахівський [13], М.Є. Шумило [14] та інші. Водночас питання, пов'язані із застосуванням цього поняття, досі залишаються дискусійними.

Метою статті є визначення проблем, пов'язаних із застосуванням у кримінальному провадженні України поняття «докази», закріпленого у ч. 1 ст. 84 КПК України, та можливих шляхів їх розв'язання.

Сьогодні стосовно визначення поняття «докази» у кримінальному провадженні існує як мінімум три основні наукові позиції.

Перша, докази – це фактичні дані, отримані у передбаченому кримінально-процесуальним законом порядку, на підставі яких слідчий, суд, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають зна-

чення для кримінального провадження та підлягають доказуванню [15, с. 83].

Друга, докази – це нерозривна єдність їх змістовної сторони (фактичних даних, тобто відомостей, що дають можливість встановити факти, які є предметом доказування) та їх процесуальних джерел (форми, що є встановленим кримінальним процесуальним законом порядком отримання фактичних даних та їх фіксації) [8, с. 180–181].

Третя, докази є органічною єдністю фактичних даних, отриманих і закріплених у відповідній процесуальній формі, а також їх процесуальних джерел, на підставі якої сторони кримінального провадження, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів і обставин, що мають значення для кримінального провадження і підлягають доказуванню, та яка визнана доказом уповноваженими суб'єктами доказування, слідчим суддею та судом [12, с. 16].

На наш погляд, друга позиція є більш прийнятною, оскільки процесуальні джерела доказів є процесуальною формою існування і зберігання відомостей про факти як доказів у кримінальному процесі. Без втілення в цю процесуальну форму фактичні дані не мають значення доказу, а порушення процесуальної форми їх залучення до сфери кримінально-процесуального доказування призводить до визнання доказу недопустимим. Застосоване у цьому контексті поняття процесуальної форми акумулює в собі усі вимоги законодавчої регламентації порядку кримінального провадження – як загальні, так і спеціальні, у тому числі щодо правил, процедур, послідовності, строків проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, що прямо або опосередковано пов'язані зі збиранням (формуванням), перевіркою та дослідженням доказів під час досудового розслідування і судового розгляду, їх закріпленням у процесуальних актах, а також порядок прийняття і оформлення рішень з окремих питань доказування і у кримінальному провадженні загалом.

Формування доказів здійснюється під час пізнавально-посвідчувальної діяльності уповноваженого суб'єкта і завжди передбачає перетворення слідів злочину шляхом втілення їх у належну процесуальну форму на показання, речові докази, документи і висновки експерта.

Процесуальна форма покликана забезпечити надійність кримінально-процесуального доказування. Щодо кримінально-процесуальних доказів, то для кожного їх виду (відповідно до переліку процесуальних джерел) чинним законодавством передбачено особливості порядку його формування та збереження. Підстави, умови, процедура, послідовність процесуальних дій та прийняття рішень із «входження» до матеріалів кримінального провадження фактичних даних надають їм процесуальної форми конкретного виду доказів.

Слід зазначити, що окремі науковці критично ставляться до необхідності закріплення у кримінально-процесуальному законі поняття доказів і переліку їх процесуальних джерел. Деякі з них вважають, що це призводить до невиправданого спрощення сутності доказу як «невхопного юридичного феномену», який треба сприймати не лише у момент його «виникнення», а і з огляду на подальшу перспективу, тобто як на те, що є власне в процесі формування доказів, так і на те, що вже є його результатом [7, с. 9–13]. Інші вважають, що у праві, яке вважається цивілізованим, немає положень, якими встановлюється цінність кожного доказу, як це було в часи інквізиції, але її «віслячі вуха» стирчать у тих нормах КПК України, які зберігають запозичений (з невеликими варіаціями) із Середньовіччя принцип фіксування недоторканного переліку джерел доказів, тобто їхніх матеріальних носіїв [16, с. 152]. До того ще додають, що для суду у правовій демократичній державі не існує доказів, які мають наперед встановлену силу, і так само для нього у законі не потрібно встановлювати перелік джерел, із яких вони можуть бути отримані, оскільки збереження у новому процесуальному законодавстві джерел, у яких «містяться» докази, є продовженням законодавчого анахронізму, породженого формальною теорією доказів, від якої відійшли у 1864 році з прийняттям Статуту кримінального судочинства, але яка була реанімована у радянський період [9].

Проте, попри певну привабливість цієї концепції й відсутність у законодавстві більшості країн Західної Європи нормативного визначення поняття «докази», потрібно пам'ятати, що у кримінальному судочинстві докази мають вирішальне значення

для встановлення особи, яка вчинила злочин, та застосування до неї справедливого покарання або інших заходів кримінально-правового впливу, і саме тому в Україні, як і в деяких інших державах Європи (Молдові, Латвії тощо), закон містить визначення поняття «докази» і встановлює вимоги щодо порядку їх формування та використання у кримінальному провадженні.

Основу гносеологічної характеристики поняття «докази» становить філософське вчення про відображення як загальну властивість матерії [17, с. 20–30], згідно з яким відбувається залишення слідів будь-якого злочину як певної реальної події на предметах матеріального світу і в свідомості людей. За допомогою цих слідів стає можливим встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження. Тому уповноважені суб'єкти кримінальної юстиції повинні виявити сліди, що залишилися внаслідок вчинення злочину, і привести їх у належну процесуальну форму, а вже потім використовувати їх як докази у кримінальному провадженні. Не випадково законодавець після того, як у ч. 1 ст. 84 КПК України навів визначення доказів, у ч. 2 цієї статті дає вичерпний перелік процесуальних джерел доказів.

Як і будь-яке відображення, доказ завжди складається з образу того, що відтворюється, і форми, тобто способу існування і прояву відображення. У зв'язку з цим не зовсім правильно розуміти під доказами лише зміст відображення – фактичні дані про обставини кримінального правопорушення. Відомості про обставини злочину, що збереглися в пам'яті людей і на предметах матеріального світу, можуть бути використані як докази під час кримінального провадження, лише якщо вони містяться у визначених у законі формах.

Отже, поняття «докази» є структурованим. При цьому серед науковців немає єдності щодо кількості й сутності елементів його структури. На думку одних, це поняття містить: 1) фактичні дані (відомості про факти, інформацію), що мають значення у кримінальному провадженні (зміст); 2) процесуальну форму їх закріплення (спосіб існування у матеріалах кримінального провадження); 3) носія відомостей (зовнішній вираз); враховуючи, що усі вони перебувають у взаємозв'язку та у своїй єдності

утворюють поняття доказів [18, с. 177–178]. На думку інших, взаємозв'язок зазначених трьох елементів є окремим четвертим елементом – умовиводом як формою логічного зв'язку між всіма елементами, і тільки наявність їх комплексу утворює доказ у кримінальному процесі [19, с. 61].

Доказ слушно вважають складною юридичною конструкцією, в системі якої функціонує пізнавальний, інформаційний і нормативний блок елементів [20, с. 104–105]. Пізнавальний (гносеологічний) блок містить: факт, який доказується; факт, який доказує; висновок про зв'язок між ними. До інформаційного блоку належить: інформація про факти, дані; носії (джерела) інформації про ці факти, фактичні дані, відомості про факти. До нормативного – уповноважені законом суб'єкти, закріплені в законі форми, дії, процедури тощо, вимоги щодо формування, існування та використання в кримінальному процесі доказів. І це закономірно, оскільки механізм утворення слідів кримінального правопорушення пояснюється положеннями з теорій пізнання, відображення та інформації. Але в законі однією дефініцією охопити усі ці складові неможливо, і тому сформульоване у ст. 84 КПК України поняття доказів містить найважливіші із зазначених елементів, що визначають їх зміст і форму, а наявність інших впливає із вимог інших норм інституту доказового права.

У перспективі може бути сформульоване більш досконале нормативне визначення поняття доказу і всіх його основних властивостей з фактичним закріпленням у КПК України так званого складу доказу [10].

Встановлення реальної дійсності в кримінальному провадженні відбувається опосередковано, оскільки кримінальне правопорушення для тих, хто неупереджено досліджує його обставини, є завжди подією минулого. Безпосередньо слідчими, прокурорами та іншими уповноваженими суб'єктами здійснюється лише діяльність зі збирання (формування), перевірки і оцінки фактичних даних про злочин, що вже стався. Якщо зазначені суб'єкти безпосередньо були учасниками або очевидцями події злочину, то у кримінальному провадженні у зв'язку з вимогами інституту відводу (ст.ст. 75, 77 та деякі інші § 6 глави 3 КПК України) вони втрачають свої повноважен-

ня і беруть у ньому участь як потерпілі та свідки.

Деякі автори вважають за можливе і безпосереднє пізнання щоразу слідчим, прокурором, слідчим суддею та судом певних фактів, які й після того, як вчинено кримінальне правопорушення, продовжують існувати у незмінній формі або, якщо і дещо змінилися, то не втратили важливих для них якостей. На їхню думку, таке «безпосереднє пізнання сторонами кримінального провадження може відбуватися у межах кримінального процесу при виконанні певних процесуальних дій, а саме – огляду, освідування, обшуку, пред'явлення для впізнання» [18, с. 177–178]. Проте, попри безпосередність сприйняття учасниками зазначених слідчих (розшукових) дій певних фактів як об'єктивних наслідків злочину, вони (події, обстановка, предмети, дії тощо) так чи інакше, що вже залежить від способу, повноти, якості та інших властивостей фіксації під час проведення цих дій, «процесуально виокремлюються» з реальної дійсності із певним суб'єктивним контекстом. Надалі за результативності таких дій навіть та особа, яка їх проводила і особисто спостерігала певні явища та вилучала конкретні предмети, у доказуванні оперує не цими явищами і предметами як фактами, а процесуально оформленими відомостями про них.

Свого часу вже було переконливо доведено, що під час кримінальної процесуальної діяльності слідчі, прокурори і судді оперують не фактами як явищами і подіями реальної дійсності, які об'єктивно неможливо приєднати до матеріалів кримінального провадження, а лише відомостями про них (в тому числі й про властивості предметів матеріального світу), які зафіксовані у встановленому законом порядку в протоколах слідчих та судових дій [11, с. 120–124; 13, с. 78–80].

Як зазначалося вище, матеріальні та ідеальні сліди залишає по собі будь-яке кримінальне правопорушення, оскільки неминучими наслідками суспільно небезпечного впливу правопорушника, поведінка якого проявляється у формі дії або бездіяльності, завжди є зовнішні зміни на об'єктах навколишнього середовища (предметах, речах тощо) та у свідомості людини. Власне взаємодія предметів, явищ і станів є первин-

ними джерелами (носіями) слідів, але їх не слід плутати з джерелами доказів. Процес трансформації зазначених слідів у докази врегульований у КПК України. Він здійснюється шляхом реалізації відповідних правовідносин, пов'язаних зі збиранням (формуванням) уповноваженими суб'єктами кримінальної юстиції доказів. Це відбувається під час здійснення процесуальної діяльності слідчим, прокурором, слідчим суддею і судом та закінчується тієї миті, коли отримані відомості закріплюються та/або залучаються до матеріалів кримінального провадження одним із передбачених у законі способів.

Під носієм фактичних даних (відомостей, інформації про факти) слід розуміти те, що може бути засобом відображення, фіксації, виразником чого-небудь. Носієм слідів події злочину виступають об'єкти неживої природи або предмети, що можуть бути засобом сприйняття, фіксації та збереження доказової інформації. Ці об'єкти можуть мати вигляд офіційних і неофіційних документів, перебувати у твердому, сипкому або газоподібному стані (поверхня ґрунту, стіна або підлога у приміщенні, взуття, одяг, ніж, скло, аркуш паперу, сторінка паспорту тощо). Завдяки проведенню огляду місця події, обшуку та інших слідчих (розшукових) дій фактичні дані про них та їхній зміст і властивості (у тому числі й про ознаки носія та умови зовнішнього середовища і його вплив) стають предметом кримінального процесуального дослідження і фіксуються у відповідних процесуальних документах та додатках до них (протоколи слідчої дії, журналі судового засідання, реєстри матеріалів досудового розслідування тощо). Стосовно показань носієм фактичних даних є жива особа, яка зберігає ці дані у своїй свідомості завдяки пам'яті й здатна відобразити їх словами, реченнями, промовою як більш складною мовною конструкцією або в інший спосіб, якщо у неї є вади мовлення (наприклад, знаками німих). Поява нових видів інформації зумовлює специфіку їх збереження та передачі через носії, вироблені з урахуванням останніх досягнень інформатики, документалістики та криміналістики.

У ст.ст. 103, 104, 105 та інших статтях глави 5 розділу I КПК України встановлено загальні правила фіксування криміналь-

ного провадження, які також розраховані на процес збирання (формування) доказів. Ці правила містяться і в нормах, що регулюють проведення слідчих (розшукових) дій, а також в нормах деяких інших інститутів кримінально-процесуального права.

Від надійності носіїв фактичних даних залежить якість сприйняття, збереження та відтворення інформації про кримінальне правопорушення у знаковій формі, що зумовило необхідність визначення науково-технічних вимог, які забезпечать бездоганне існування конкретного виду інформації на певному носії. Ці вимоги повинні враховувати слідчий, прокурор, слідчий суддя та суд при отриманні й оцінці нових видів інформації для того, щоб їх якісний з точки зору повноти сприйняття зміст був безпосередньо пов'язаний з науково-технічними можливостями носія. Такими вимогами є: 1) можливість тотожного сприйняття інформації про кримінальне правопорушення носієм; 2) збереження носієм цієї інформації без пошкоджень і перекручень; 3) можливість адекватного відтворення інформації про кримінальне правопорушення з носія.

Треба мати на увазі, що доказ є категорією об'єктивно-суб'єктивною [21, с. 30]. Через цю природу наявність органічної єдності фактичних даних та їх процесуального джерела не призводить до автоматичного набуття ними статусу доказу в кримінальному провадженні, оскільки це вимагає відповідного визнання за рішенням уповноваженого суб'єкта кримінальної юстиції (слідчого, прокурора, судді, суду). За закономірностями обігу інформації в соціумі, фактичні дані не існують без суб'єктів, які їх сприймають та транслюють. Зміст інформації, що циркулює в кримінальному провадженні, залежить від позиції суб'єктів, які її отримують. Таким чином, одні й ті самі фактичні дані може визнавати доказами одна чи навіть обидві сторони процесу, але не визнавати їх такими суд, і навпаки.

Не завжди докази є чимось сталим впродовж всього кримінального провадження, на початкових його етапах їх можуть залучати до системи доказів, якими встановлюється певна обставина кримінального правопорушення, а на наступних, навпаки, їх взагалі не сприйматимуть як докази. Це пов'язано з реалізацією закріпленої у ст. 23 КПК Украй-

ни засади безпосередності дослідження показань, речей і документів судом, який, за загальним правилом, не може прийняти їх як докази, якщо вони не були предметом його безпосереднього дослідження. Отже, зафіксовані у відповідних протоколах допитів і додатках до них показання допитаних слідчим або прокурором осіб (потерпілого, свідка, підозрюваного) можуть використовуватися для доказування тих чи інших обставин під час досудового розслідування, але не у судових стадіях кримінального провадження.

Від кримінально-процесуальних доказів слід відрізнити іншу інформацію, яка циркулює у кримінальному провадженні; аргументи сторін і думки осіб, які здійснюють кримінальне провадження: судження про ймовірність певного розвитку подій або взаємозв'язку явищ; логічні докази як логічно-розумові операції доведення певної тези завдяки аргументам і демонстрації. Якщо умовно процес доказування у конкретному кримінальному провадженні визначити як логічну операцію, що завершується демонстрацією – вироком суду, наведені у ньому докази відіграють роль аргументів-довідів. І у такому контексті докази у кримінальному провадженні розглядають як засоби логічно-розумового доказування [22, с. 27]. Однак у будь-якому випадку фактичні дані для того, щоб стати доказами, повинні мати певні властивості, що з'ясовуються слідчим, прокурором, слідчим суддею або судом під час їхньої оцінки, а саме: належність, допустимість, достовірність і достатність. У ч. 1 ст. 84 КПК України як нормі, що сьогодні визначає програму створення складу доказу, зафіксовано лише окремі очевидні ознаки доказу, за межами юридичної конструкції якої, як доведено, залишається низка індивідуальних психофізіологічних, розумових і логічних доказоутворюючих операцій конкретного суб'єкта, оскільки немає і не може бути закону, який їх регламентував би [14].

Таким чином, сформульоване у ст. 84 КПК України поняття доказів містить найважливіші елементи, що визначають їх зміст і форму, а наявність інших впливає із вимог інших норм інституту доказового права, зокрема і вимог щодо належності, допустимості, достовірності та достатності доказів.

Докази у кримінальному провадженні є нерозривною єдністю їх змістовної

сторони – фактичних даних, що дають можливість встановити обставини, які є предметом доказування, та їх процесуальних джерел – форми, що є встановле-

ним кримінальним процесуальним законом порядком отримання цих фактичних даних, в тому числі і їх процесуальну фіксацію.

Список використаних джерел:

1. *Кистяковский А.Ф.* Общая часть уголовного судопроизводства: Лекции 1874 г. / А.Ф. Кистяковский; научн. ред. и предисл. к современ. изданию: О.В. Баулин, Н.С. Карпов, В.Я. Радецкая. – К.: Издательство Семенко Сергея, 2005. – 118 с.
2. Конституція України від 28 червня 1996 року // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>
4. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання: міжнародний документ від 10 грудня 1984 року // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>
5. Європейська конвенція про взаємну допомогу у кримінальних справах: міжнародний документ від 20 квітня 1959 року // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>
6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 року // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon2.rada.gov.ua>
7. *Гмирко В.* Кримінально-процесуальні докази: поняття, структура, характеристики, класифікація. Конспект проблемної лекції / В. Гмирко. – Дніпропетровськ: Академія митної служби України, 2002. – 63 с.
8. Кримінальний процес: підруч. / Ю.М. Грошевий, В.Я. Тацій, А.Р. Туманянц та ін.; за ред. В.Я. Тація, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, О.Г. Шило. – Х.: Право, 2013. – 824 с.
9. *Лобойко Л.М.* Реформування кримінально-процесуального законодавства у частині регламентації окремих питань доказування / Л.М. Лобойко // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2011. – № 2(4) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2011/n2/1111mopd.pdf>
10. *Ляш А.О.* Поняття доказів у кримінальному процесі / А.О. Ляш, В.М. Ліщенко // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2012. – № 2(6) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12laoukr.pdf>
11. *Михеенко М.М.* Доказывание в советском уголовном судопроизводстве / М.М. Михеенко. – К.: Вища школа, 1984. – 134 с.
12. *Погорецький М.* Теорія кримінального процесуального доказування: проблемні питання / М. Погорецький // Право України. – 2014. – № 10. – С. 12–23.
13. *Стахівський С.М.* Теорія і практика кримінально-процесуального доказування: моногр. / С.М. Стахівський. – К.: Терно-граф, 2005. – 272 с.
14. *Шумило М.Є.* Поняття доказів у кримінальному процесі: пролегомени до розуміння «невловного»... феномену доказового права / М.Є. Шумило // Вісник кримінального судочинства. – 2015. – № 3. – С. 95–104 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2015_Shumilo.pdf
15. *Молдован А.В.* Кримінальний процес України / А.В. Молдован, С.М. Мельник. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.
16. *Розовский Б.Г.* Ненаучные заметки о некоторых научных проблемах уголовного процесса: эссе / Б.Г. Розовский. – Луганск: РИО ЛАВД, 2004. – 600 с.
17. *Шейфер С.А.* Собираание доказательств в советском уголовном процессе: методические и правовые проблемы / С.А. Шейфер. – Саратов: Саратовский ун-т, 1986. – 171 с.
18. Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Загальна частина) / Рожнова В.В., Савицький Д.О., Конюшенко Я.Ю. та ін. – К.: Національна академія внутрішніх справ, 2012. – 280 с.
19. *Іщенко В.М.* Кримінально-процесуальні докази: гносеологічна природа та понятійна структура / В.М. Іщенко // Право і безпека. – 2006. – № 5(3). – С. 59–62 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pb.univd.edu.ua/>
20. *Гмирко В.* Легальне визначення «загального» поняття доказів: чи зберігати у новому КПК / В. Гмирко // Право України. – 2003. – № 11. – С. 101–106.

21. *Сергеева Д.Б.* Визначення результатів негласних слідчих (розшукових) дій речовими доказами у кримінальному провадженні: проблемні питання / Д.Б. Сергеева // Актуальні питання доказів та доказування у кримінальному процесі: зб. мат-лів наук.-практ. конф. (м. Київ, 27 лютого 2015 року) / відп. ред. М.А. Погорецький; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Генеральна прокуратура України, Національна академія прокуратури України, Рада адвокатів м. Києва. – К.: Прецедент, 2015. – С. 28–30.

22. *Погорецький М.А.* Нова концепція кримінального процесуального доказування та її реалізація у чинному КПК України / М.А. Погорецький // Актуальні питання доказів та доказування у кримінальному процесі: зб. мат-лів наук.-практ. конф. (м. Київ, 27 лютого 2015 року) / відп. ред. М.А. Погорецький; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Генеральна прокуратура України, Національна академія прокуратури України, Рада адвокатів м. Києва. – К.: Прецедент, 2015. – С. 22–27.

Олег БАУЛІН

ПОНЯТТЯ ДОКАЗІВ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Розглянуто положення теорії кримінально-процесуального доказування стосовно поняття і правової природи доказів, висвітлено основні наукові позиції сучасності щодо визначення поняття доказів та їхньої структури у кримінальному процесі, розкрито зміст і позитивне значення елементів легального поняття доказів, закріпленого у чинному Кримінальному процесуальному кодексі України.

Ключові слова: поняття доказів; легальне поняття доказів; кримінально-процесуальні докази; процесуальні джерела доказів; структура доказу; склад доказу.

Олег БАУЛИН

ПОНЯТИЕ ДОКАЗАТЕЛЬСТВ В УГОЛОВНОМ ПРОЦЕССЕ

Рассмотрены положения теории уголовно-процессуального доказывания относительно понятия и правовой природы доказательств, освещены основные научные позиции современности по определению понятия доказательств и их структуры в уголовном процессе, раскрыто содержание и положительное значение элементов легального понятия доказательств, закреплённого в действующем Уголовном процессуальном кодексе Украины.

Ключевые слова: понятие доказательств; легальное понятие доказательств; уголовно-процессуальные доказательства; процессуальные источники доказательств; структура доказательства; состав доказательства.

Oleh BAULIN

CONCEPT OF EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS

We consider the provisions of the criminal procedure proving the theory about the concept and the legal nature of the evidence, the basic scientific positions of modernity on the definition of evidence and the structure of the criminal process, reveals the content and positive elements of the legal concepts of evidence, which is enshrined in the current Criminal Procedure Code of Ukraine.

Keywords: concept of evidence; the legal concept of evidence; criminal procedure evidence; procedural sources of evidence; proof structure; part of the evidence.

